

Directora: Lúdia Balust Claverol (Cap d'Estudis i professora de Conservació i Restauració de Pintura)

Direcció Editorial: Verónica Ramírez Calise (Coordinadora Lingüística i professora d'Història de l'Art).

Consell de Redacció: M. Àngels Balliu Badia (Coordinadora Pedagògica i professora de Conservació i Restauració de Document Gràfic), Miquel Mirambell Abancó (Director de l'ESCRBCC i professor d'Història de l'Art), Anna Bedmar Giménez (alumna de 4t curs de l'especialitat de Conservació i Restauració de Pintura) i Anna M. Mercado Pozo (alumna de 2n curs comú de Conservació i Restauració).

Abstracts: Pauline Figuerola.

Disseny gràfic i maquetació: Mauricio O'Brien / Federación de ideas*

Impressió: Novoprint

Disseny Web: Invasionweb

Col·laboradors Web: Florencia Florido (alumna de 4t curs de l'especialitat de Conservació i Restauració d'Arqueologia) i Patricia Ibañez Latorre (alumna de 2n curs comú de Conservació i Restauració).

Publicació Anual

Edició: ESCRBCC (Escola Superior de Restauració i Conservació de Béns Culturals de Catalunya). C/ Aiguablava, 109-113. 08033- BARCELONA

Administrador: Joaquim Camps Giralt

Director de l'ESCRBCC: Miquel Mirambell Abancó

Dipòsit legal: B-16094-2002

ISSN: 1579-3613

Portada/Contraportada: Detall d'un panell mosai amb tesselles de pasta vítria i de ceràmica esmaltada (Fotografia: Àbac) i façana sud-est del edifici d'Administració del Hospital de Sant Pau (Fotografia: Enfo / CC by SA 3.0):

Unicum és una publicació anual sense ànim de lucre que tracta temes relacionats amb la conservació i restauració dels béns culturals, el patrimoni i les disciplines afins; es realitza amb les aportacions de professionals del món de la Conservació-Restauració i del patrimoni, de professors, d'alumnes i d'ex-alumnes de l'ESCRBCC.

Unicum és una revista oberta a totes les opinions, però no es fa responsable dels continguts signats pels respectius autors, que en seran els únics responsables, així com també dels permisos de reproducció dels materials de tercers que continguin.

La revista *Unicum* publicarà articles que siguin originals i inèdits. La presentació d'originals implica la cessió del dret de publicar-los tant en la versió impresa com en l'electrònica. La direcció es reserva el dret d'editar totalment o parcialment qualsevol material enviat.

Avaluadors externs: Abans de l'acceptació definitiva per part del Consell de Redacció, els originals seran sotmesos a revisió per part d'experts (peer review), que n'elaboraran un informe.

Si desitgeu col·laborar amb nosaltres, seguieu les normes de publicació que figuren al final de la revista.

O poseu-vos en contacte amb l'ESCRBCC.

c/ Aiguablava, 109-113

08033- Barcelona

Tf: 93 354 69 92

Fax: 93 276 28 27

www.xtec.cat/escrbcc

escrbcc@xtec.cat

<http://unicum.cat>

Amb la certificació pel nivell de qualitat:

Editorial

Hem arribat, gairebé sense adonar-nos, a una nova edició de la revista *Unicum* en la que, com sempre, intentem incloure articles variats i interessants de diferents disciplines relacionades amb la conservació i la restauració dels béns culturals.

Però aquesta edició és especial, perquè ara fa 15 anys que es va publicar el número 0 de la revista *Unicum*. La iniciativa d'un projecte col·lectiu que des del principi va tenir una acollida favorable i que s'ha anat consolidant any rere any de tal manera que, si fem una mica de balanç, podem recordar com ha anat creixent en nombre d'articles publicats i autors col·laboradors. Un projecte que en el número 9 vàrem posar al dia amb un nou disseny amb criteris d'ecoedició i que va passar simbòlicament del paper a la plataforma virtual amb la inauguració del nostre propi espai web.

Això va afavorir que més endavant hagi estat considerada una publicació amb la qualitat suficient per aconseguir la indexació al Directori de la base de dades ISOC i també al Directori i al Catàleg de Latindex, fet que va suposar el reconeixement internacional de la publicació.

La implementació de la Realitat Augmentada, una eina tecnològica de continguts multimèdia per complementar la informació, ha estat també una aposta de millora i futur, i ara, en aquesta última edició, ens complau comunicar als nostres lectors que els darrers números de la revista *Unicum* ja es poden consultar a RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert). Un repositori cooperatiu des del qual es poden consultar, en accés obert, els articles a text complet de revistes científiques, culturals i erudites catalanes. És un projecte del Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya i de la Biblioteca de Catalunya amb el suport de la Generalitat de Catalunya, que actualment compta amb 434 revistes i 168.803 articles.

Per tot plegat, penso que la nostra publicació està en un moment molt favorable del seu desenvolupament i és per això que he decidit que ha arribat el moment de proposar el relleu de la direcció, per tal que aquest esperit de renovació i actualitat es mantingui amb nous projectes i nous reptes.

La revista *Unicum* ha estat un projecte en el que personalment he dedicat una especial estima i dedicació i en el que he tingut la gran fortuna de treballar amb un valuós col·lectiu de col·laboradors, sense el qual no hauria estat possible assolir les fites abans esmentades.

Per això, permeteu-me que manifesti el meu sincer agraïment a la direcció de l'ESCRBCC, primer en la figura de l'exdirector Xavier Figueras i especialment en la de l'actual director Miquel Mirambell, pel suport i la confiança que han donat sempre al projecte, que ha estat imprescindible perquè aquesta publicació pogués sortir cada any.

Per altra banda, confesso que no trobo les paraules justes per agrair la col·laboració de tots els professors de l'escola, alguns integrants de l'equip de redacció, i en especial a l'actual coordinadora, Verónica Ramírez, per la seva dedicació i compromís tots aquests anys. Agraïco també a Joaquim Camps, secretari de l'ACARC, la seva gestió econòmica, i la participació en el projecte per part dels alumnes, alguns dels quals, més tard, ho han fet com a autors d'un article. També voldria expressar el meu sincer agraïment per la seva col·laboració i aportació a tots els autors que ens han fet confiança publicant amb nosaltres, als dissenyadors per la seva professionalitat, i als anunciants pel seu recolzament. Tot plegat ha donat com a resultat una revista de la qual n'estem tots satisfets.

Estic segura que el nou equip editorial continuarà amb aquest procés de transformació i millora, alhora que mantindrà i consolidarà la identitat de la revista *Unicum* amb l'objectiu que segueixi essent un espai per a la pedagogia i la difusió de la investigació en conservació i restauració.

Orgullosa de la tasca realitzada i agraïda per l'oportunitat de participar en aquesta aventura, m'acomio amb les paraules de l'escriptora Françoise Sagan: "solament tancant portes rere un mateix s'obren finestres al futur".

Lídia Balust Claverol
Directora d'*Unicum*